

Ευρώ ή Δραχμή – Μια σύντομη ιστορική αναλογία

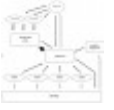
Θεόδωρος Ορέστης

του **Βασιλείου Αδαμίδα***

Περί τα μέσα του 7^{ου} π.Χ. αιώνα, το Άργος κατέστη υπό την πεφωτισμένη ηγεσία του τυράννου Φεΐδωνα η σημαντικότερη πόλη της Πελοποννήσου. Επικρατώντας έναντι των Σπαρτιατών και ρυθμίζοντας τα εσωτερικά των Ηλείων (σχετικά με τον υπεύθυνο για την διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων), αύξησε κατακόρυφα την επιρροή της πόλεώς του. Η δύναμη όμως του Άργους έγινε αισθητή και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Απόδειξη επ' αυτού είναι το γεγονός πως ο Φεΐδων εισήγαγε και εν πολλοίς επέβαλε το δικό του νόμισμα και τα δικά του, τα λεγόμενα Φειδώνια, μέτρα και σταθμά. Η Αθήνα χρησιμοποιούσε αυτά τα μέτρα μέχρι και την εποχή του Σόλωνα, σχεδόν δηλαδή έναν αιώνα. Η Αίγινα η οποία ήταν υπό την κηδεμονία του Άργους χρησιμοποιούσε τα Αργεΐτικα νομίσματα, τα οποία μάλιστα ίσως και να κόβονταν εκεί. Η ισχύς λοιπόν ενός κράτους από τον 7^ο αιώνα π.Χ. συνεπαγόταν και την επιβολή – διάδοση του δικού του νομίσματος καθώς και των μέτρων και των σταθμών.

Η πρώτη πράξη προς την κατεύθυνση της ανεξαρτητοποίησης της Αθηναϊκής οικονομίας και την δόμησή της επάνω σε νέα θεμέλια, ήταν η μεταρρύθμιση των μέτρων και των σταθμών από τον Σόλωνα. Οι Αθηναίοι από το πρώτο τέταρτο του 6^{ου} αιώνα π.Χ. είχαν τα δικά τους μέτρα και σταθμά, που σε συνδυασμό με την κοπή του νομίσματός τους στα μέσα του ιδίου αιώνα, θα καθιστούσαν την Αθηναϊκή οικονομία ηγεμονεύουσα δύναμη στον Ελλαδικό χώρο. Η πεφωτισμένη δεσποτεία του Πεισιστράτου καθώς και ο προσωπικός του πλούτος, επέτρεψαν αυτήν την ρηξικέλευθη πράξη. Τα Αθηναϊκά νομίσματα εντοπίζονται κατ' αρχάς εντός της Αττικής καθώς η πόλη δεν ήταν αρκετά ισχυρή για να επιβάλλει την διάδοσή τους μέσω του εμπορίου. Σταδιακά, και ειδικά έπειτα από την ανακάλυψη ενός νέου αργυρούχου κοιτάσματος στα μεταλλεία του Λαυρίου, η πόλη των Αθηνών εκδίδει συστηματικά νέα νομίσματα, πολλά εξ' αυτών επετειακά για τον εορτασμό σημαντικών πολεμικών επικρατήσεων. Έτσι η γλαύξ η οποία απεικονίζετο με κλειστά τα φτερά της στον οπισθότυπο του Αθηναϊκού τετραδράχμου, στο επετειακό δεκάδραχμο που κυκλοφόρησε (πιθανότατα μετά την ιστορική νίκη του Κίμωνος στον Ευρυμέδοντα ποταμό το 466 π.Χ.) απεικονίζεται μετωπικώς με ανοιχτά τα φτερά, συμβολίζοντας την 'νέα τάξη πραγμάτων' δηλαδή την εξωστρέφεια των Αθηνών, καθώς και την ισχύ τους και την διάδοση αυτής ανά τον κόσμο.

Εξωτερική πολιτική λοιπόν μέσω του νομίσματος. Η χαρακτηριστικότερη όμως κίνηση λαμβάνει χώρα περί τα είκοσι έτη αργότερα. Η Δηλιακή συμμαχία που ιδρύθηκε το 478/7 π.Χ. ως Ελληνικό αντίβαρο στην Περσική απειλή, μεταβλήθηκε σταδιακά σε Αθηναϊκή ηγεμονία. Οι πόλεις – κράτη που συμμετείχαν σε αυτήν, από σύμμαχοι μετετράπησαν σε υποτελείς, έχοντας την υποχρέωση της πληρωμής φόρων στο συμμαχικό ταμείο που πλέον διαχειρίζεται αποκλειστικά και κατά βούληση η πόλη των Αθηνών. Το ταμείο αρχικά βρισκόταν στην Δήλο, υποδηλώνοντας την ισορροπημένη σχέση μεταξύ των συμμάχων. Η μεταφορά του όμως το 454 π.Χ. από την Δήλο στην Αθήνα, επιβεβαίωσε *de jure* αυτό που ήταν αληθές *de facto*. Το ταμείο, καίτοι όλοι συνεισέφεραν σε αυτό, ήταν πλέον Αθηναϊκό.

Η ηγεμονία των Αθηνών εδραιώθηκε το 449 π.Χ. με την επιβολή του Αθηναϊκού νομίσματος, των μέτρων και των σταθμών σε όλες τις πόλεις – μέλη της Δηλιακής Συμμαχίας, που αριθμούσαν περί τις 150-170, βρίσκονταν κυρίως στον Αιγαϊακό χώρο και την Μικρά Ασία και ήλεγχαν το εμπόριο και τους εμπορικούς δρόμους του τότε γνωστού κόσμου. Ακόμη και μετά την παρακμή της Αθηναϊκής ηγεμονίας στον Ελλαδικό χώρο, οι αργυρές Αθηναϊκές γλαύκες είχαν καταξιωθεί κατά τον Πλάτωνα ως το ‘κοινό Ελληνικό νόμισμα’ και κατά τον Ξενοφώντα γίνονταν παντού αποδεκτές. Οικοδόμηση ενός ισχυρού, οικουμενικού νομίσματος λοιπόν...

Ο πατριάρχης του οίκου των τραπεζιτών Ρόθτσαϊλντ είχε πει κάποτε στους ηγέτες της νεοσύστατης Αμερικανικής Δημοκρατίας: *‘Δώστε μου το δικαίωμα να κόβω νόμισμα και σας χαρίζω το δικαίωμα να νομοθετείτε’*. Όπως γίνεται κατανοητό από τα ανωτέρω, πολιτική και οικονομική ισχύς είναι αλληλένδετες. Το νόμισμα είναι το μέσον της οικονομικής ισχύος. Η δύναμη μίας εθνικής οικονομίας εξαρτάται πρωτίστως από την ανεξαρτησία της. Παράγοντας ανεξαρτησίας(εκ των ων ουκ άνευ) είναι η αυτονομία στην κοπή και κυκλοφορία του νομίσματος καθώς και η ελεύθερη νομοθέτηση σχετικών κανόνων ώστε να γεννηθεί ή να αναζωογονηθεί μία παραγωγική, εξαγωγική οικονομία, ικανή να εδραιωθεί και να διεκδικήσει ρόλο στην παγκόσμια σκακιέρα.

Ο Θουκυδίδης έγραψε: *“Οι ισχυροί προχωρούν όσο τους επιτρέπει η δύναμή τους και οι ανίσχυροι υποχωρούν όσο τους επιβάλλει η αδυναμία τους”*. Συνδέοντας το απόφθεγμα αυτό με τα προηγούμενα, μπορούμε να το παραφράσουμε σε: *‘Οι ισχυροί επιβάλλουν το νόμισμά τους (ή ακόμα καλύτερα, ένα υποτίθεται κοινό νόμισμα το οποίο ελέγχουν) και την οικονομική τους πολιτική όσο και σε όσους τους επιτρέπει η δύναμή τους’*. Οι ανίσχυροι οφείλουν να θέσουν ως εθνικό στόχο την ανεξαρτησία τους, μέσω της επιστροφής κατόπιν ωρίμων, μελετημένων επιλογών, στο εθνικό τους νόμισμα.

*Ο **Βασίλειος Αδαμίδης** είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού διπλώματος στον τομέα του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Σχέσεων και υποψήφιος Διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Έξετερ.